

בית המדרש "תורת דוד"
ע"ש הגה"צ רבי דוד בר חן זצ"ל - רבה של שדרות,
והרבנית רות בר חן ע"ה

"תורת דוד"

השיעור השבועי

פרשת אחרי - קדושים

תשפ"ו

(שנה ט', גליון מס' 432)

שיעורי הרב אליהו בר חן

e0527191965@gmail.com | 052-719-1965

השיעור השבועי מתקיים בכל יום שלישי באמצעות הזום

לקבלת קישור כניסה:

052-719-1965 / 055-557-0895

זמן תחילת השיעור:

שעון קיץ - 20:30

שעון חורף - 20:00

לקבלת הגיליון השבועי בדוא"ל:

נא שלחו הודעה לכתובת: k.torat.david@gmail.com

תחת הכותרת "גיליון שבועי"

פרשת אחרי מות קדושים התשפ"ו

"רַחֲמָנָא אֲדַפֵּר לָךְ"

א. בפרשתן - פרשת "אחרי מות", העוסקת בפטירתם של בני אהרון - נדב ואביהוא, וכמאמר הכתוב ¹, "וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה, אַחֲרֵי מוֹת, שְׁנֵי בְנֵי אֶהֱרֹן, בְּקִרְבָּתְכֶם לִפְנֵי יְהוָה, וַיָּמָתוּ", דבר בעתו מה טוב, לדבר במעלתם וקדושתם. וכדלהלן.

דהנה, בעניין כוונת אמירת "רַחֲמָנָא אֲדַפֵּר לָךְ", כתב הגה"צ המקובל רבינו בן ציון מוצפי שליט"א ²:

"שליח ציבור מתחיל באמירת 'רחמנא', ויכוון בו: כי 'רַחַ' גימטריא 'פינחס', מ' הוא מלאך מטטרו"ן - המעלה התפילות, 'נא' הם נדב ואביהוא, וזכות כולם, תעמוד לנו להיכתב בספר חיים טובים".

ומקור דבריו, הוא: מספר "חמדת ימים" ³, ומספר "מועד לכל חיי" ⁴ - להגה"ק רבינו חיים פלאגי זיע"א, ומספר סידור 'בית אלי' ⁵ - להגה"ק רבינו אברהם חמווי זיע"א, ומספר סידור 'בית הכפורת' ⁶.

ויש להבין, היאך קשורים ג' קדושי עולם אלו, לבקשת "רַחֲמָנָא אֲדַפֵּר לָךְ"?

ב. על מאמר הכתוב ⁷, וַיִּתְהַלֵּךְ חֲנוּךְ אֶת הָאֱלֹהִים, וַאֲיָנֹנִי, פִּי לָקַח אֶתוֹ אֱלֹהִים", כתב התנא הקדוש - יונתן בן עוזיאל:

¹ ויקרא, טז' - א'.

² בספרו הקדוש "קדוש בציון", (פרק ג', אות נא).

³ חלק ד', דף יא', עמודה ג'.

⁴ פרק יא', אות לג'.

⁵ דף נו' ע"ב.

⁶ עמוד קלא'.

"וּפְלַח חֲנוּךְ בְּקוֹשֵׁטָא קְדָם יְיָ, וְהָא לִיתוּהִי עִם דְּיִירֵי אַרְעָא, אַרוּם אֲתַנְגִּיד וְסָלִיק
לְרַקִּיעָא בְּמִימְרֵי קְדָם יְיָ, וְקָרָא שְׁמִיָּה מִיטְטְרוֹן סִפְרָא רַבָּא" ⁸.

ויעויין בדבריו של הגה"ק רבינו אליהו הכהן האיתמרי זיע"א מאיזמיר ⁹, שהביא
מדברי הגה"ק רבינו מנחם עזריה זיע"א מפאנו ^{10 11}:

"חנוך, לא היה מְצוּה, אלא על שבע מצוות בני נח, והיה מתחילה מחסידי אומות
העולם,

אלא, שפירש מדרכיהם, והלך בדרכי ישראל, כמי שאינו מְצוּה ועושה, או כעין
גר צדק אשר בכל דור ודור,

ונתקבל במעלה עליונה, לאות ולמופת לבני שת ¹², מה שמתוקן להם אם ייטיבו
דרכיהם,

וכיוון שעלה, שוב לא ירד.

והנה, סביב למחנהו רשעים יתהלכו, המבקשים להפרידו חלילה וחס.

והוא היה תופר מנעלים, לקשר העולמות,

ועל כל תפירה ותפירה, אמר: בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מְלֻכוֹתוֹ, לְעוֹלָם וָעֶד.

שיש בפסוק זה, ייחוד וקישור כל היכלות, בעליונים".

ויעויין עוד, בדברי הגה"ק רבינו משה קורדובירו זיע"א ¹³, ובדברי הגה"ק רבינו
מכלוף אביחצירא זיע"א ¹⁴:

⁷ בראשית, ה' - כד'.

⁸ ותרגום דבריו הקדושים:

ויתהלך חנוך באמת ובתמים לפני ה', ואינו לפני דיירי הארץ, שכן הוא עלה לרקיע על פי דיבורו של
הבורא יתברך שמו, ונעשה מלאך, וקראו הבורא יתברך שמו - מיטטרוֹן הסופר הגדול.

⁹ בספרו הקדוש "מדרש תלפיות" (ענף חנוך).

¹⁰ בספרו הקדוש "עשרה מאמרות" (מאמר אם כל חי, חלק שלישי, סימן כב').

¹¹ ועיין עוד בספר הקדוש "אור יקר" (פרשת "בא", שער ג', סימן ד', כרך ז', דף קצה'), להגה"ק רבינו משה
קורדובירו זיע"א.

¹² שיצאו ממנו ישראל.

שכתב, שחנך תופר סנדלים היה.

ועל פי זה, ביאר רבינו הרי"ח הטוב זיע"א ¹⁵, את מאמר הכתובים בפרשת "יתרו" ¹⁶, "אַתֶּם רְאִיתֶם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לְמִצְרַיִם, וְאֲשָׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים, וְאָבָא אֶתְכֶם אֵלַי. וְעַתָּה אִם שָׁמוּעַ תִּשְׁמָעוּ בְּקוֹלִי, וּשְׁמַרְתֶּם אֶת בְּרִיתִי, וְהִיִּיתֶם לִי סֶגְלָה מִכָּל הָעַמִּים, כִּי לִי כָּל הָאָרֶץ":

"ידוע, שניצוצות הקדושה המעורבים ב-דצח"ם ¹⁷, צריך לעשות בהם שני מלאכות,

האחד, לבררם ולהוציאם מן ה-דצח"ם ¹⁸,

והשני, לתפורם ולחברם הפרצוף העליון השייכים לו ...

ובמאמר רבותינו ז"ל, שאמרו: חנוך, תופר סנדלים היה ... הכוונה הוא, שתיבת 'סנדלים', היא מורכבת משני תיבות ביחד,

וקרינו בה, סן דלים.

והיינו -

'סן', הוא לשון סינון, כי תיבת 'סן', הוא שורש מסננת, כמו שכתב בערוך.

וקאי, על בירור ניצוצי קדושה, שבהיותם מעורבים ב-דצח"ם ¹⁹, נקראים 'דלים',

והצדיקים, מבררים אותם, ומסננים אותם, מן הסיגים שבהם.

¹³ בספרו הקדוש "אור יקר" (פרשת "ויקהל", סימן ה', כרך יא', דף קג').

¹⁴ בספרו הקדוש "מכלול יופי" (עמוד ע', אות צט').

¹⁵ בספרו הקדוש "עוד יוסף חי - דרושים", (פרשת "יתרו").

¹⁶ שמות, יט', ד' - ה'.

¹⁷ היינו:

דומם, צומח, חי, מדבר.

¹⁸ כנ"ל.

¹⁹ כנ"ל.

והוא ²⁰, אחרי הסינון, היה תופרם, ומחברם בפרצוף העליון שהם שייכים לו. וזהו שנאמר, 'תופר סן דלים' - רצונו לומר, כי סינון הדלים הם ניצוצות הקדושה, שהיו מעורבים ב-דצח"ם ²¹. ולגירסה אחרת, דגרסי, 'תופר מנעלים היה', גם כן יבוא אל נכון - ד-'מנעלים', גם היא מילה מורכבת, שהוא 'מן עלים', דניצוצי הקדושה, כשיתבררו מן ה-דצח"ם ²², נקראים 'מים נוקבין', והוא תופר אותם, לעשותם פרצוף שלם, ומעלה אותם למעלה. ו-'עלים', רצונו לומר, עֲלִיָּה. נמצא, בירור ניצוצות הקדושה, יש בו שני מלאכות - האחד, אסיפה וקיבוץ מן ה-דצח"ם ²³, והשני, מלאכת התפירה והחיבור. וגם המלאכה השנית, היא בכלל מלאכה של אסיפה וקיבוץ - כי התפירה, עניינה הוא, להיות מקבץ ומאסף החלקים יחד, הקטנים עם הגדולים. והנה, נודע, כי ישראל בהיותם בשיעבוד מצרים, היו עושין בירור ניצוצות הקדושה, על ידי ייסורין דווקא, כי עדיין לא ניתנה התורה, כדי שיעשו בירור על ידי עסק התורה. וכשיצאו, דהוֹסְרוּ מהם הייסורין,

²⁰ היינו:

חנוך.

²¹ היינו:

דומם, צומח, חי, מדבר.

²² כנ"ל.

²³ כנ"ל.

תיכף ומייד, ניתנה להם תורה, כדי שיעשו בירור על ידי עסק התורה".

ועל כל פנים :

יסוד מאמרו של חנוך, בעת היותו תופר ומקשר את המנעלים והסנדלים, נעוץ בעניין "מידת הענווה",

שכן, עיקרו, קבלת עול מלכותו יתברך, בתכלית ההתבטלות והענווה.

ג. בעניין גדלותו ומעלתו של רש"י הקדוש, כתב גאון עוזינו - הרב חיד"א זיע"א²⁴ :

"ושמעתי מפה קדוש רב מופלג, שקיבל מרבו: דרש"י, התענה תרי"ג תעניות קודם שכתב פירוש התורה.

והיה אומר רבינו תם נכדו: מה שפירש אדוני זקני הש"ס, אף אני אעשה זאת. אבל פירוש המקרא, לית בחילי, כי לא אוכל עשוהו.

ועתה ראיתי בספר 'מאמר העיתים', להרמ"ע, שנדפס בדיהרנפארט, שנת תג"ן,

אשר בסוף הספר ממש, הביא מעשה ממקובל גדול, פלא והפלא.

ומכלל הדברים נראה: שרש"י כתב פירושו על פי הסוד, ויש בדבריו רזין עילאין, ולכן התענה תרי"ג תעניות, ומשה רבינו ע"ה אמר לו 'אשריך' וכו'.

והמקובל, הוא החסיד מהר"ר נחמן בר שמואל ז"ל, שהפליא לעשות והלך על קבר רש"י ז"ל, ועשה סיגופים והפסקות,

עד שגילו לו סוד מה שכתב רש"י, 'וַיִּתְנַפְּלוּ אֹתוֹ'²⁵, 'אתו, עמו, כלומר אליו', סודות עליונות. עיין שם באריכות".

והנה, סוד זה שכתב אותו גאון וקדוש רבינו שמואל בר נחמן זיע"א, הועתק בשלימותו על ידי דודי זקני הגה"ק רבי ישראל קריספין זיע"א, והובא בתוספת פירוש נכבד ועמוק על ידי אביו - זקני הגה"ק רבינו יעיש קריספין זיע"א^{26 27}.

²⁴ בספרו הקדוש "שם הגדולים", (מערכת גדולים, אות ש', סעיף קטן לה' - רש"י הוא רבינו שלמה יצחקי).

²⁵ בראשית, לז' - יח'.

²⁶ בספרו הקדוש "פרח שושנה", (בראשית, לז' - יח').

ובתוך העתקת דברי קודשו, מצינו :

"שאלו רבי ישמעאל ורבי נחמני למטטרו"ן : למה זכית להיות גדול מכל צבא מרום ?

אמר : לפי ששמי חנוך בן ירד, וסימן לדבר יְחַנֵּךְ לְנַעַר עַל פִּי דְרַכְכוּי²⁸, וזה האות, כי אות יו"ד, מעולה מכל האותיות שבתורה, חוץ משמות הקדושים" וכו'.

ובביאור דבריו הקדושים, ביאר זקני הגה"ק זיע"א :

"בא להודיע לנו, ד-צו"י הגדול ורפואה לתחיית המתים, הוא מידת הענווה,

דכל מי שיש בו גסות הרוח, אין עפרו ננער בתחיית המתים²⁹ .

²⁷ וזה לשון קודשו של זקני הגה"ק זיע"א:

"זה הלשון, העתיקו בני חמודי וידידי, מעלת החכם השלם כמוהר"ר ישראל קריספין נר"ו, מספר 'אמרי חיים' בפרשת 'וישב', בפסוק 'וַיִּתְנַקְלוּ אֹתוֹ'.

ופירש רש"י: 'אֹתוֹ, עִמוֹ, כְּלוֹמַר אֵלָיו',

והרב נחמן בר שמואל ז"ל, כתב על לשון רש"י דבר נפלא, סוגר ואין פותח.

ושלח לי, להאיר עיני בזה העניין, אם אוכל.

והגם דדשו בו קמאי, רבני עולם, חלקם בחיים, וראו בו סוד בדבר, כי כל דברי רבינו רש"י ז"ל בדרך נסתר, כמו שכתבתי בפירושי על התורה כמה לשונות של רש"י ז"ל.

לזאת, בכאן, אענה גם אני חלקי, בעזרת ה' יתברך, בדרך אם אפשר,

לא בהחלטי, חלילה וחס,

אכתוב כפי מה שהשיגה ידי יד כהה.

ולשוננו העתקה הנ"ל, יבוא לבדו, באותיות גדולות קצת,

ופירושי יבוא באותיות דקות, על כל מילה ומילה,

כמו שעניי חכמים ישמרם צורם ויחיהם, יראו אם אפשר."

²⁸ משלי, כב' - ו'.

²⁹ סוטה, ה' ע"א.

דכל מי שהוא עניו, מובטח שיחיה.

וזה רמז באות חנוך בן ירד, שְׁיַחְנֵךְ עצמו ויהיה ירוד ועניו.

והעד, מן תשובת השאלה ששאלו רבי ישמעאל ורבי נחמני ע"ה למטטרו"ן, כאשר לפניך.

והשיבם: לפי ששמי חנוך בן ירד,

לומר לך, ד-צוּרֵי הגדול, מידת הענווה, ובה זכה לזאת המעלה, להיות גדול מכל צבא השמים.

עוד כתב, וסימן לדבר 'חֲנֹךְ לְנַעַר עַל פִּי דַרְכֹּי' ³⁰: פירוש, חנוך, הוא מטטרו"ן נער,

והגם שהוא גדול, מקטין את עצמו, ומחשיב עצמו נער משרת".

ד. על מאמר שר המשקים ³¹, "וְנִשְׁם אֶתְנֵנוּ נַעַר עֲבָרִי, עֶבֶד לְשֵׁר הַטְּבָחִים, וְנִסְפָּר לוֹ, וַיִּפְתָּר לָנוּ אֶת חֲלַמֵּינוּ, אִישׁ כְּחֻלְמוֹ פְּתָרִי", כתב רש"י הקדוש ³²:

³⁰ משלי, כב' - ו'.

³¹ בראשית, מא' - יב'.

³² יעויין עוד בדברי רבותינו ז"ל במדרש (בראשית רבה, פרשה פט', ז'):

"כִּיֹּון שְׂרָאָה שֵׁר הַמְּשָׁקִים אֶת פְּרָעָה, שֶׁהִיָּתָה נִפְשׁוֹ מִבְּקִשָּׁת לְצֵאת,

הִיָּה מִחֲשָׁב בְּדַעְתּוֹ, וְאוֹמֵר -

אם ימות פרעה זה, ויעמד מלך אחר, איני יודע אם מעמידני באמונתי אם לאו.

'וַיְדַבֵּר שֵׁר הַמְּשָׁקִים' (בראשית, מא' - ט') -

אמר לו, שני חטאים יש בידי,

אחת, שלא עשיתי ליוסף טובה והזכרתיו לפניך,

ואחר שקראתיך מצטער על פתרונו של חלום, ולא גלית לי עליו, שהיה יודע פתרונו.

'וְנִשְׁם אֶתְנֵנוּ נַעַר עֲבָרִי' וגו' (בראשית, מא' - יב') -

אף על פי שהזכיר אותו, הוא מבזהו, שהוא יודע לאיזה גדלה הוא נכנס.

מיד, 'וַיִּשְׁלַח פְּרָעָה וַיִּקְרָא, וְנִשְׁם אֶתְנֵנוּ' וגו' (בראשית, מא' - יד') -

אמר רבי שמואל בר נחמן, ארורים הם הרשעים, שאין עושים טובה שלמה,

" יַעֲרַר עֵבְרֵי עֶבֶדְי - אַרְוִירִים הַרְשָׁעִים, שֶׁאִין טוֹבְתָם שְׁלֵמָה.

מִזְכִּירוּ בַלְשׁוֹן בְּזִיוֹן -

'נַעֲרֵי' - שׁוֹטָה, וְאִין רְאוּי לְגִדּוּלָה,

'עֵבְרֵי' - אִפִּילוּ לְשׁוֹנֵינוּ אִינוּ מַכִּיר,

'עֶבֶדְי' - וְכַתּוּב בְּנִימוּסֵי מִצְרַיִם, שֶׁאִין עֶבֶד מוֹלֵךְ, וְלֹא לּוֹבֵשׁ בְּגָדֵי שְׂרָיִם."

וְיַעֲוִיֵּין בְּזָה, מָה שֶׁכַּתֵּב הַגְּהַ"ק רַבִּינוּ עֲמוּר אֲבִיטְבוּל זִיעֵ"א ³³ :

"וְאִנִּי הַצַּעִיר, נִרְאָה לִי בְּדֶרֶךְ רִמּוֹז, לְדוֹרְשׁוֹ לְטוֹבָה.

וְהוּא, בְּמָה דְאִיתָא ³⁴ -

שְׁחַנוֹךְ ³⁵ נִתְגַּלְגַּל בְּאַלְיַעֲזָר ³⁶, וְאַלְיַעֲזָר בְּיוֹסֵף, וְעַתִּיד לְהִתְגַּלְגַּל בְּמִשִּׁיחַ בֶּן אֶפְרַיִם.

'נַעֲרֵי' - שׁוֹטָה,

'עֵבְרֵי' - שׁוֹנָא,

'עֶבֶדְי' - שֶׁכֶּךָ מוֹכְתֵב בְּסִקְרִידִין שֶׁל פְּרָעָה, שֶׁאִין עֶבֶד מוֹלֵךְ, וְלֹא לּוֹבֵשׁ כְּלִידִים".

³³ בִּסְפָרוֹ הַקְּדוֹשׁ "עוֹמֵר הַתְּנוּפָה", עֲמוּד מִב'.

³⁴ יַעֲוִיֵּין בִּסְפָר "שְׁכַחַת לֵקוּט" (אִדָּם וְהַדּוֹרוֹת עַד נַח, אוֹת יִז'), שֶׁכַּתֵּב כֵּן מִשֵּׁם סִפֵּר "גְּלִיא רְזִיא" (יִז' ע"ג):

"חַנוֹךְ, אֲתִגְלַגַּל בְּאַלְיַעֲזָר,

וְאַחַר כֵּךְ, בְּיוֹסֵף,

וְעַתִּיד לְהִתְגַּלְגַּל בְּמִשִּׁיחַ בֶּן אֶפְרַיִם".

³⁵ שֶׁהִיָּה דוֹר שְׁבִיעִי לְאִדָּם הַרְאִשׁוֹן, בְּנוֹ שֶׁל יִרְד, וְאֲבִיו שֶׁל מִתְּשֻׁלַח,

אֲשֶׁר עָלִיו נֶאֱמַר (בְּרֵאשִׁית, ה' - כד') -

"וַיִּתְּחַלֵּף חַנוֹךְ אֶת הָאֱלֹהִים, וְאִינְנוּ, כִּי לִקַּח אֶתְּוֹ אֱלֹהִים".

וְיַעֲוִיֵּין בְּמִסְכַּת "דֶּרֶךְ אֶרֶץ זוּטָא":

שְׁחַנוֹךְ, עָלָה בְּחַיִּיו לִגַּן עֵדֶן.

וּפִירַשׁ בְּזָה הַרְלַב"ג:

"וְהִנֵּה, לְזֹאת הַסִּיבָה, לֹא זָכַר בּוֹ מִיתָה,

וְזָכַרָהּ בְּשָׂאר הָאֲנָשִׁים שֶׁנִּזְכְּרוּ עִמּוֹ,

וידוע, שחנוך שהוא מ"ט ³⁷, אקרי נער ³⁸.
 וזה שאמר שר המשקים ³⁹, 'וְנָשָׂם אֶתְנוּ נֶעֶר עֶבְרָי -
 שהוא נער, לפי שנשמת חנוך נתגלגלה בו,
 ועוד ⁴⁰, 'עֶבֶד לְשֵׁר הַטַּבָּחִים -
 היינו, לאברהם,
 שיש בו נשמת אליעזר, שהיה עבד לאברהם.
 ומה שנקרא שר הטבחים ⁴¹ -

להורות, על ההבדל שהיה בינו וביניהם,

כי הוא השלים נפשו, והגיע בו שלמותו, ושאר האנשים ההם, מתו בלא חמדה".

עוד יעויין ב"פסיקתא דרב כהנא" (פרשה כג):

"כל השביעין חביבין ...

בדורות, השביעי חביב - אדם, שת, אנוש, קינן, מהללאל, ירד, חנוך ...

באבות, השביעי חביב - אברהם, יצחק, יעקב, לוי, קהת, עמרם, משה".

³⁶ עבד אברהם.

³⁷ יעויין בתרגום התנא הקדוש - יונתן בן עוזיאל (בראשית, ה' - כד):

"וּפְלַח חֲנוּךְ בְּקוּשָׁטָא קָדָם יי, וְהָא לִיתוּהִי עִם דִּי־יְרִי אַרְעָא, אַרוּם אֶתְנַגִּיד וְסָלִיק לְרַקִּיעָא בְּמִימְרָא קָדָם יי, וְקָרָא
 שְׁמִיהּ מִיטְטְרוֹן סַפְרָא רַבָּא",

והיינו:

שחנוך, עלה לשמים עוד בחייו, והפך למלאך בשם מטטרון.

³⁸ יעויין מה שכתב בזה ה"זוהר הקדוש" (תיקוני הזוהר, תיקונא שתיתאה, דף כג' ע"א):

"אֶפְרוּחִים, מַסְטְרָא דְנַעַר מַטְטְרוֹן".

³⁹ בראשית, מא' - יב'.

⁴⁰ שם.

⁴¹ היינו:

אברהם אע"ה.

כי הדורות הקודמים, כולם היו רשעים, והיו עושים רצון יצרם הרע,
והוא, התחיל לטבוח טבח ביצר הרע, וביטל מעט עבודה זרה,
ולכן, קראו שר הטבחים.

או, על שם שרצה לזבוח את בנו, על קדושת שמו יתברך".

ה. על מאמר הכתוב בפרשת "האזינו"⁴², "ראו עתה, כי אני הוא ואין
אלהים עמדי, אני אמית ואחיה, מחצתי ואני ארפא, ואין מנדי מציל", דרשו
רבתינו ז"ל⁴³:

"בשעה שהגיעו ימי משה לפטר מן העולם -

אמר לו הקדוש ברוך הוא⁴⁴, 'הן קרבו ימדי'.

אמר לפגיו, רבונו של עולם, אחר כל היגיעה הזו, אתה אומר לי 'הן קרבו ימדי'!?

לא אמות כי אחיה, ואספר מעשי זה⁴⁵.

אמר לו, אי אתה יכול!

'כי זה כל האדם'⁴⁶.

אמר משה, רבונו של עולם, דבר אחד אני מבקש ממך לפני מותי, שאפנס, ויבקעו
כל השערים שבשמים ותהומות, ויראו שאין זולתך!"

והנה, בדברי רבתינו ז"ל הנ"ל, לא מצינו, שנענה הבורא יתברך שמו - לבקשתו
של משה רע"ה.

ובביאור העניין, כתב הגה"ק רבינו אלעזר קורח זיע"א^{47 48}, משמו של הגה"ק

רבינו אברהם גלאנטי זיע"א^{49 50}:

⁴² דברים, לב' - לט'.

⁴³ דברים רבה, פרשה יא', ח'.

⁴⁴ דברים, לא' - יד'.

⁴⁵ תהילים, קיח' - יז'.

⁴⁶ קהלת, יב' - יג'.

דהנה, בשמים, יש תתקנה' רקיעים, כמניין מילת "השמים" ⁵¹.

⁴⁷ מקראקא, אב"ד דקהילת קודש אמסטרדם.

בספרו הקדוש "מעשה רוקח", (על פרשת "ואתחנן").

⁴⁸ אודותיו, כתב גאון עוזינו - הרב חיד"א זיע"א, (בספרו הקדוש "שם הגדולים", מערכת גדולים - אות א', סעיף קטן ריח' - הגאון החסיד מה"ר אלעזר):

"הגאון החסיד מה"ר אלעזר מקראקא בן הרב שמואל, חיבר ספר 'מעשה רוקח' - רמזים נפלאים במשניות על דרך האמת,

והדפיסו כשהיה מוכן ליסע לארץ ישראל תוב"ב, ועלה לעיר הקודש צפת ת"ו, ואחר שנה, נסע לגן עדן.

ושמעתי נפלאות, מחסידותו ובקיאותו".

⁴⁹ בספרו הקדוש "קול בוכים", (איכה, ב' - כא').

⁵⁰ אודותיו, כתב גאון עוזינו - הרב חיד"א זיע"א, (בספרו הקדוש "שם הגדולים", מערכת גדולים - אות א', סעיף קטן לז' - מה' אברהם גאלאנטי):

"מה' אברהם גאלאנטי, הוא הקדוש מופלג בקדושה, ככתוב בספר שבחי האר"י זצ"ל, והוא היה מגדולי תלמידי רבינו מהר"ם קורדובירו זצ"ל.

וחיבר ספר 'ירח יקר', פירוש הזוהר, כי רב פירוש, כשמש בגבורתו, והוא אור יקר,

והוא חיבר פירושו כמו ירח, שמקבלת הארה מהשמש, מנוגה נגדו. ולא נדפס.

אך נדפס על ספר בראשית, ספר 'זהרי חמה', והוא קיצור פירוש הרב בספר 'ירח יקר', וקיצרו ותיקנו, מר זקני הרב מהר"א אזולאי ז"ל, כמו שכתבתי כבר (עיין 'זהרי חמה').

ונדפס ספר 'קנינת סתרים', ונקרא 'קול בוכים' - פירוש הרב מהר"א הנזכר, לאיכה, כידוע.

יש אומרים, כי הרב מהר"א הנזכר, אחיו של הרב המוסמך מהר"ם גאלאנטי תלמיד מרן ז"ל, המחבר שו"ת.

ושמעתי מרב אחד ז"ל, שקבלה בידו, שהרב מהר"א הנזכר היה עשיר, ובנה מממונו חצר מירון - ששם ציון הרשב"י ורבי אלעזר ורבי יצחק זי"ע".

⁵¹ היינו:

האות מ', אשר היא שייכת לאותיות מנצפ"ך,

באה בסדר הגימטריא לאחר האות ת' שב-כב' האותיות.

והנה, המלאך מט"ט שהוא חנוך⁵², מעלה את כל תפילותיהם של עם ישראל דרך אותם הרקיעים, ברם, כל כוחו, הוא רק ב-תתק' רקיעים, אך ב-נה' רקיעים הנותרים, אינו יכול להיכנס, אלא שהתפילות עולות לבדן ללא שום סיוע ממלאך.

ועל כך נאמר⁵³, "הן ליהנה אלהיך השמים ושמי השמים, הארץ וכל אשר בה": והיינו, שבאותם תתקנה' רקיעים העולים בגימטריא כמנין "השמים"⁵⁴, יש כוח למלאך מט"ט רק ב-תתק' רקיעים,

ואם כן:

מילת ר', עולה בגימטריא למנין 500,

ומילת מ', עולה בגימטריא למנין 600,

ומילת נ', עולה בגימטריא למנין 700,

ומילת פ', עולה בגימטריא למנין 800,

ומילת צ', עולה בגימטריא למנין 900.

ומעתה:

מילת "השמים", עולה בגימטריא למנין 955,

שהוא כמנין תתקנה' רקיעים.

⁵² וכמו שנתבאר לעיל באות ה'.

⁵³ דברים, י' - יד'.

⁵⁴ היינו:

ה = 5.

ש = 300.

מ = 40.

! = 10.

ם = 600, כיוון שאותיות מנצפ"ך הם במנין המאות לאחר האות ת'.

ובתוך "הן" רקיעים הנותרים, אין לו שום רשות.

ועל פי זה, ביאר הגה"ק רבינו אלעזר קורח זיע"א:

שמטעם כך, אמר משה רע"ה בספר "דברים" תתקנה' פסוקים,

שכן, על ידי כל פסוק, הוא נתכווין לבקוע רקיע אחד, בעבור שיתקיים עניין
"וַיֵּרְאוּ שָׁאִין זֹלְתָד" ⁵⁵,

ולכך, אזהרות הרבה מצינו בספר "דברים", בעניין עבודה זרה.

עוד כתב רבינו זיע"א:

שהפסוק האמור בפרשת "האזינו" ⁵⁶, "וַיֵּרְאוּ עֲתָה, כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא וְאִין אֱלֹהִים
עֲמָדִי, אֲנִי אֲמִית וְאֲחִיָּה, מְחַצְתִּי וְאֲנִי אֲרָפָא, וְאִין מְיָדִי מְצִיל",

נאמר אחרי תתק' פסוקים, והוא הפסוק הראשון הנמצא ב-נה' פסוקים
האחרונים.

שכן:

מלאך מט"ט, מכונה פעמים בשם "אֱלֹהִים", מלשון חשיבות.

ועל כך אמר הכתוב ⁵⁷ -

"וַיֵּרְאוּ עֲתָה", בפסוק הלזה, שהוא הראשון ב-נה' פסוקים אחרונים,

"כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא", לבדי, בתוך רקיעים אלו,

"וְאִין אֱלֹהִים עֲמָדִי", שאפילו מלאך מט"ט, אין בכוחו להעלות שם.

ואם כן, אכן מצינו שנענה הבורא יתברך שמו, לדבריו של משה רע"ה.

ועל פי זה, ביאר רבינו זיע"א, את עניין אלישע בן אבויה ⁵⁸, שקיצץ בנטיעות
כאשר הציץ בפרדס, לומר - שחלילה וחס ישנם ב' רשויות:

וכאשר נחשב את כל מניינם לאחד, יעלה הכל בגימטריא למניין תתקנה'.

⁵⁵ דברים רבה, פרשה יא', ח'.

⁵⁶ דברים, לב' - לט'.

⁵⁷ דברים, לב' - לט'.

שכן, כאשר ראה אלישע בן אבויה, שיש כוח למלאך מט"ט להעלות את תפילותיהם של ישראל תתק' רקיעים, אמר, שמא חלילה וחס, ישנם ב' רשויות. וטעות היתה בידו, מחמת שכבר נאמר⁵⁹, "הן ליהנה אלהיך השמים ושמי השמים, הארץ וכל אשר בה", והיינו, שהבורא יתברך שמו מגלה את אחדותו, לבדו, באותם נה' רקיעים, אשר אין שם כוח לשום מלאך, כלל ועיקר. והנה, לאור המתבאר לעיל⁶⁰, בדברי רבינו הרי"ח הטוב זיע"א, בעניין תפירת המנעלים והסנדלים בהאי עלמא. יומתקו הדברים ביותר: שכן, לאחר שהבין אלישע בן אבויה, את גודל מעלתו של חנוך כבר בעלמא הדין, שהיה תופר ומקשר את העולמות אל שורשן, בעת שהיה אומר, "ברוך שם כבוד מלכותו, לעולם ועד". הוא הגיע לכלל טעות, שאם יש כוח לחנוך בעלמא הדין ואף בעלמא דאתי, לפעול בכך, שמא חלילה וחס, יש ב' רשויות. ׀. על מאמר הכתוב בפרשת "האזינו"⁶¹, "כי שם יהנה אקרא, הבו גדל לאלהינו", דרשו רבותינו ז"ל⁶²: "ומנין לעונין יהא שמו הגדול מבורך, שעונין אחריהן לעולם ולעולמי עולמים? תלמוד לומר, 'הבו גדל לאלהינו'".

⁵⁸ חגיגה, טו' ע"א.

⁵⁹ דברים, י' - יד'.

⁶⁰ באות ב'.

⁶¹ דברים, לב' - ג'.

⁶² ב"ספרי".

והנה, במסכת תענית⁶³, מבואר: שבבית המקדש, היו אומרים על כל ברכה, "ברוך שם כבוד מלכותו, לעולם ועד".

ובפירוש רש"י הקדוש, על הפסוק שלפנינו, כתב: שדבר זה, נלמד, ממאמר הכתוב בפרשת "האזינו"⁶⁴, "כִּי שֵׁם יְהוָה אֶקְרָא, הָבו גְדֹל לְאֱלֹהֵינוּ".

והנה, על מאמר הכתוב בפרשת "ויחיי"⁶⁵, "וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶל בְּנָיו, וַיֹּאמֶר, הֲאִסְפוּ, וְאֶגִּידָה לָכֶם אֵת אֲשֶׁר יִקְרָא אֶתְכֶם בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים", מצינו בתרגום ירושלמי:

"עֲנִין תְּרֵי עֶשְׂרֵי שְׁבֻטֵי דְיַעֲקֹב, כּוֹלְהוֹן כְּחֻדָּא, וְאִמְרִין: שְׁמַע מִיָּן יִשְׂרָאֵל אֲבוֹנָן, יְיָ אֱלֹהֵנָא, יְיָ חַד,

עֲנֵי יַעֲקֹב אֲבוֹנָן, וְאִמְר: יְהֵא שְׁמִיה רַבָּא מְבָרַךְ לְעַלְמֵי עַלְמִין".

ברם, במסכת פסחים⁶⁶, מצינו:

"אמרו לו בניו⁶⁷: 'שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, ה' אֱלֹהֵינוּ, ה' אֶחָד' ...

באותה שעה, פתח יעקב אבינו, ואמר: 'ברוך שם כבוד מלכותו, לעולם ועד'".

וביאר בזה, הגה"ק בעל "באר משה" זיע"א⁶⁸:

שלעולם, אין דברי התרגום ירושלמי והתלמוד בבלי, חולקים זה על זה,

שכן, "יהא שמיה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמיא", הוא התרגום של "ברוך שם כבוד מלכותו, לעולם ועד".

וכתב רבינו זיע"א⁶⁹:

"ולפיכך, גדלה מאוד מעלת עניית 'יהא שמיה רבא',

⁶³ טז' ע"ב.

⁶⁴ דברים, לב' - ג'.

⁶⁵ בראשית, מט' - א'.

⁶⁶ נו' ע"א.

⁶⁷ דברים, ו' - ד'.

⁶⁸ בפרשת "האזינו", (עמוד תתקנו').

⁶⁹ שם, בעמודים תתקנו'-תתקנד'.

עד שאמרו ⁷⁰, ' כל העונה אמן יהא שמיה רבא, בכל כוחו, קורעין לו גזר דינו' ...
ונביא כאן, כמה כוונות של 'יהא שמיה רבא' -

ראשית, מה שכתבו התוספות ⁷¹, בשם 'מחזור ויטרי': יהא שמיה רבא, שזו
תפילה שאנו מתפללין שימלא שמו, כדכתיב ⁷², 'כִּי יָד עַל כֶּסֶף הָאֵלֹהִים, שֶׁלֹא יִהְיֶה שְׁמוֹ
שָׁלֵם וְכִסְאוֹ שָׁלֵם עַד שִׁימְחָה זָרְעוֹ שֶׁל עַמְלֵק,

ופירושו כך - יהא שמי"ה, שם יה. רבא, כלומר, שאנו מתפללין שיהא שמו גדול
ושלם ...

וכך כתב גם ה-יאבודרהם, והובא פירוש זה ב-יטורי ו-בבית יוסף ⁷³, וכך גם
משמע מדברי ה-זוהר הקדוש ⁷⁴ ...

ומפורש כן, בדברי מהרח"ו ז"ל, ב-ישערי קדושה ⁷⁵: לזכור בכל יום, מה שעשה
לנו עמלק, כשאומר 'אמן יהא שמיה רבא' ...

וכך גם כתב מהר"ם פפירש ז"ל, בספרו 'אור צדיקים' ⁷⁶: שבעניית 'אמן יהא
שמיה רבא', מתישים כוח של עמלק,

'תַּמְחָה אֶת זְכָר עַמְלֵק, מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם, לֹא תִשָּׁפֵחַ' ⁷⁷, שהם כח' אותיות שב-
'אמן יהא שמיה רבא',

ולכן, כשישראל עונין 'אמן יהא שמיה רבא' בכל כוח ובקול רם, לא תש כוח של
מעלה, אלא תש כוחו של המקטרג.

⁷⁰ שבת, קיט' ע"ב.

⁷¹ ברכות, ג' ע"א, (בד"ה "ועונין").

ועיין שם, שדחו את דבריו.

⁷² שמות, יז' - טז'.

⁷³ אורח חיים, סימן נו'.

⁷⁴ חלק ב', דף קסה' ע"ב.

⁷⁵ חלק א', שער ד'.

⁷⁶ תיקון התפילה, אות מא'.

⁷⁷ דברים, כה' - יט'.

ומקור דבריו, הוא ב-יתיקוני זוהר⁷⁸ ... וב-זוהר הקדוש⁷⁹ ...
ונחמד, מה שכתב ה-יכל בו⁸⁰, ברמז ה-ז' תיבות וה-כח' אותיות שב-אמן יהא
שמיה רבא', שהוא כנגד הפסוק הראשון שבתורה⁸¹, "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת
הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ", שיש בו ז' תיבות ו-כח' אותיות,
ועל זה, סומך בדרש, לומר: כל העונה 'אמן יהא שמיה רבא' בכל כוחו, נעשה
שותף להקדוש ברוך הוא במעשה בראשית,
ונחשב, כמו ששמע עשרת הדיברות מפי הגבורה,
לקיים מה שנאמר⁸², 'כַּח מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ, לְתַת לָהֶם נַחֲלַת גּוֹיִם'."
ז. על מאמר הכתוב בפרשת "בלק"⁸³, "וַיִּרְא פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אַהֲרֹן הַכֹּהֵן,
וַיִּקֶּם מִתּוֹךְ הָעֵדָה, וַיִּקַּח רֶמֶחַ בְּיָדוֹ", כתב ה"זוהר הקדוש"⁸⁴:
"מאי חמא?
חמא מ', את, דא דהוה טאס ברקיעא,
ודא הוא סימנא דמלאך המות, דבעיא לאתבנאה באת וא' ואת ת'.
מה עבד פנחס, דהוה מתלבש ביצחק?
פדין נטיל ההוא את מ', וחטף ליה, וחבר ליה בהדיה.
כיון דחמא מלאך המות - דפנחס חטף ליה להווא מ' בהדיה, מינד תב לאחורא.
מאי טעמא?

⁷⁸ דף יג' ע"א.

⁷⁹ חלק ב', דף קכט' ע"ב.

⁸⁰ סימן ז'.

⁸¹ בראשית, א' - א'.

⁸² תהילים, קיא' - ו'.

⁸³ במדבר, כה' - ז'.

⁸⁴ חלק ג', דף רלז' ע"א.

בְּגִין דְּכַד קָנִי בְּלִבִּיהַּ פִּינְחָס, אֶתְלַבֵּשׁ בְּיִצְחָק, וְאֶסְתַּלַּק לְמַהְיוּי בְּחִישׁ בְּנָא ר"ח,
וְהִכִּי סָלִיק שְׁמִיהַּ ר"ח, וְהִכִּי סָלִיק יִצְחָק.
כִּיּוֹן דְּחָמָא לְאֵת מ' טָאס בְּרִקִיעָא, חֲטָף לִיהַּ, וְחִבֵּר לִיהַּ בְּהַדְיָהּ, וְאֶתְעַבִּיד מִיַּד
רמ"ח,
הָדָא הוּא דְכָתִיב, 'וַיִּקַּח רִמְח בְּיָדוֹ' " 85 .
וּבִיאֹר דְּבִרְיוּ הַקְדוּשִׁים 86 , כַּךְ הֵם :
דְּהֵנָּה, הַגִּימָטְרִיא שֶׁל "פִּנְחָס", עוֹלָה לְמִנְיַן 198,
שֶׁהוּא כְּמִנְיַן "יִצְחָק", הַמְרָמֵז עַל ג' עֲבִירוֹת הַחֲמוּרוֹת שֶׁבַתּוֹרָה.
שְׁכוֹן, בְּעֵנִיין "עֲבוּדָה זְרָה", נֹאמֵר 87 , "וַיִּשְׁכְּבִימוּ מִמְּחָרָת, וַיַּעֲלוּ עֵלֶת וַיִּגְשׁוּ שְׁלָמִים,
וַיִּשָּׁב הָעָם לֶאֱכֹל וְשָׂתוּ, וַיִּקְמוּ לְיִצְחָק",

85 ותרגום דבריו הקדושים:

מה ראה?

ראה אות מ', אות זו שהיתה טסה ברקיע,

זוהי סימן של מלאך המות, שרוצה להבנות באות וא"ו אות ת'.

מה עשה פנחס, שהיה מתלבש ביצחק?

אז נטל מ' ההיא, וחסף אותו, וחבר אותה עמו.

כיון שראה מלאך המות - שפנחס חטף לו אות מ' ההיא עמו, מיד שב לאחוריו.

מה הטעם?

משום שכאשר קנא פנחס בלבבו, התלבש ביצחק, והתעלה להיות בחשבון מאתים ושמונה,

וכך עולה שמו במאתים ושמונה, וכן עולה יצחק.

כיון שראה לאות מ' עפה ברקיע, חטף אותה וחבר אותה עמו, ונעשה מיד מאתים וארבעים ושמונה,

זוהי שקטוב, 'ויקח רמח בידו'.

86 על פי מה שכתב בספר "בן לאשרי - ברכה משולשת" (פרשת "פינחס", עמודים קסט'-קע'), ובספר "באתי לארמוני" (פרשת "פינחס", עמודים רס'-רסא').

87 שמות, לב' - ו'.

ובעניין **"גילוי עריות"**, נאמר ⁸⁸, "וַתִּקְרָא לְאַנְשֵׁי בֵּיתָהּ, וַתֹּאמֶר לָהֶם, לֵאמֹר, רְאוּ הֵבִיא לָנוּ אִישׁ עֲבָרֵי לְצַחֵק בָּנוּ, בָּא אֵלַי לְשֹׁכֵב עִמִּי, וְאֶקְרָא בְּקוֹל גְּדוֹל",
ובעניין **"שפיכות דמים"**, נאמר ⁸⁹, "וַיֹּאמֶר אֲבָנָר אֶל יוֹאָב, יִקְוּמוּ נָא הַנְּעָרִים וַיִּשְׁחָקוּ לְפָנֵינוּ, וַיֹּאמֶר יוֹאָב יִקְמוּ".

ובאותה השעה, שהיה זמרי בן סלוא חוטא יחד עם כזבי בת צור, היו בעם ישראל את ג' העניינים הללו,

"עבודה זרה" ו**"גילוי עריות"**, כפשוטו ⁹⁰,

ו**"שפיכות דמים"**, שכן, על ידם פרצה המגפה בעם ישראל.

וכאשר קם פנחס לקנאות למען כבוד שמים, נְתַוְסַפָּה לו האות י', וכמאמר הכתוב ⁹¹, "פִּינְחָס",

והנה, הגימטריא של **"פִּינְחָס"**, עולה למניין 208,

שהוא כמניין **"יצחק"**,

והיינו, שכאשר נֶאָזַר **"פנחס"** במידת הגבורה, התלבשה בו מידתו של יצחק אע"ה - הַנְּאָזַר בגבורה, ומעתה נקרא שמו **"פינחס"**.

וסיבת הדבר, שֶׁנֶאָזַר פנחס במידת הגבורה :

הוא, מחמת שראה את האות מ' עפה ברקיע, ואז הוא הבין, שאות זו, רוצה להתחבר יחד עם האותיות ו-ת, עד שהם יגיעו לכלל מילת **"מות"**.

שכן, עיקר החלק הרע של מלאך המוות, הוא באות מ', וכפי שֶׁמֹרָה שמו - סמא"ל,

כי כאשר תוציא את האות מ' מתוך שמו, יעלה בידך השם הקדוש סא"ל, שהוא אחד מתוך עב' שמות.

⁸⁸ בראשית, לט' - יד'.

⁸⁹ שמואל ב', ב' - יד'.

⁹⁰ סנהדרין, פב' ע"א.

⁹¹ במדבר, כה' - ז'.

והנה, המניין של המילים - "יצחק" ו"פינחס", הם כמניין האותיות ר-ח, ולפיכך, כאשר חטף "פינחס" את האות מ' ממלאך המוות, הגיעו האותיות ר-ח, לכלל שם "רמח",

וכמאמר הכתוב ⁹², "וַיִּקַּח רִמְח בְּיָדוֹ".

והנה, כתב בספר הקדוש "עדן מקדם" ⁹³, שבאותה העת שקינא "פינחס" למען הרבות כבוד שם שמים, התלבשו בו ג' האבות הקדושים. וכדלהלן:

א. כאשר קם פנחס לקנאות למען כבוד שמים, נְתַוְסַפָּה לו האות י', וכמאמר הכתוב ⁹⁴, "פִּינְחָס".

והנה, הגימטריא של "פִּינְחָס", עולה למניין 208,

שהוא כמניין "יצחק",

והיינו, שכאשר נֶאָזַר "פנחס" במידת הגבורה, התלבשה בו מידתו של יצחק אע"ה - הַנְּאָזַר בגבורה, ומעתה נקרא שמו "פינחס".

ב. כאשר חטף "פינחס" את האות מ' ממלאך המוות, והגיעו האותיות ר-ח, לכלל שם "רמח",

התלבש בו אברהם אע"ה,

שכן, שמו של "אברהם", עולה בגימטריא למניין "רמח".

ג. כתב ה"זוהר הקדוש" ב"רעיא מהימנא" ⁹⁵:

ש"פינחס", חטף את האות ו' ממילת "מנת".

ולפיכך, כאשר התחברה האות ו' למילת "רמח", ונכתב בשם "רומח",

הגיעו האותיות לכלל שם "רחוס", שהוא מְכֻוֹן כנגד יעקב אע"ה שהיה "רחמן",

⁹² במדבר, כה' - ז'.

⁹³ ערך "פינחס", אות ג'.

⁹⁴ במדבר, כה' - ז'.

⁹⁵ חלק ג', דף רלח' ע"ב.

והתלבש בו באותה העת.

ועיין עוד, בדברי מו"ז הגה"ק רבינו יעיש קריספין זיע"א, שכתב בזה כדלהלן ⁹⁶ :

"פינחס, ראשי תיבות, פינחס יכלול נשמות חסידים שלימים.

יובן, על פי מה שאמרו המקובלים ז"ל -

ש-פינחס, נתעברו בו ג' נשמות אבות העולם.

ורמוזים בשמו, פני חס -

חס, היינו אברהם, שנקרא איש החסד, והיה חס על כל הבריות.

בין בהכנסת אורחים, מפרנס מכלכל ומרחם,

שנאמר ⁹⁷ , 'וַיֵּטַע אֶשְׁלִי, ראשי תיבות, אכילה שתיה לוויה.

בין בעניין הרוחניות, שהיה מחזיר על כל באי עולם, להכיר את בוראם,

ואין לך חסד גדול מזה,

שנאמר ⁹⁸ , 'וַיָּאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּחַרְוֹן, ופירש רש"י, אברהם מגייר האנשים ושרה מגיירת הנשים.

פני, היינו יעקב אבינו ע"ה,

שנאמר ⁹⁹ , 'וַיִּקְרָא יַעֲקֹב שֵׁם הַמָּקוֹם פְּנִיָּאל, כי ראיתי אֱלֹהִים פְּנִים אֶל פְּנִים'.

פינחס, גימטריא רח', גימטריא יצחק.

הרי פינחס, כולל ג' אבות העולם, וזהו כוונת הרמז הנ"ל, ואין כאן מקום להאריך."

והנה, כתב הגה"ק רבינו מנחם עזריה זיע"א מפאנו ¹⁰⁰ :

⁹⁶ בספרו הקדוש "פרח שושנה", (במדבר, כה' - יא').

⁹⁷ בראשית, כא' - לג'.

⁹⁸ בראשית, יב' - ה'.

⁹⁹ בראשית, לב' - לא'.

¹⁰⁰ בספרו הקדוש "גלגולי נשמות", (ליקוטים, אות קנג' - פינחס).

"דע, שיצחק נתגלגל בפינחס, ועשיו נתגלגל בזמרי.

ולפי שהיה ליצחק שהוא דין, להרוג את עשיו,

ולא די שלא הרג אותו, אלא שהיה אוהב אותו, על כי ציד בפיו ¹⁰¹,

ונראה לרשעים, שאין דין למעלה.

ואחר שנתגלגל בזמרי, לא רצה לתקן את עצמו, וחזר לסורו.

סיבב הקדוש ברוך הוא, שיתגשם יצחק בגוף פעם שנית,

כדי להינקם מעשיו, ולהראות שיש דין למעלה.

ובא פינחס, להרוג אותו".

וכתב בזה מו"ז הגה"ק רבינו יעיש קריספין זיע"א ¹⁰² :

שדבר זה, נרמז באותיות שמו של "זמרי",

שכן, "זמרי", נוטריקון: זָמֵר מֵעֵשׂוּ רָעָתוֹ יִשְׁלַג ¹⁰³.

ועיין עוד בזה, בדברי גאון עוזינו - הרב חיד"א זיע"א ¹⁰⁴, ובדברי הגה"ק רבינו

מנצור בן שמעון זיע"א ¹⁰⁵.

ח. על מאמר הכתוב בפרשת "וזאת הברכה" ¹⁰⁶, "וּלְלֹוי אָמַר, תִּמְיָד וְאוֹרֵיךְ

לְאִישׁ חֲסִידְךָ, אֲשֶׁר נִסִּיתוּ בְּמִסָּה, תִּרְיָבְהוּ עַל מִי מְרִיבָה", כתב רש"י הקדוש:

" 'תִּרְיָבְהוּ עַל מִי מְרִיבָה' - נסתקפת לו לבוא בעלילה,

¹⁰¹ בראשית, כה' - כח'.

¹⁰² בספרו הקדוש "בר יברך ישראל", (מערכת ז', אות לט').

¹⁰³ היינו:

זמרי, היה משורשו של עשיו,

ולפיכך, הוא השיג את רעתו, שבא פינחס והרגו.

¹⁰⁴ בספרו הקדוש "מדבר קדמות", (מערכת ז', אות ו'. מערכת פ', אות ד').

¹⁰⁵ בספרו הקדוש "שמן המאור", (פרשת "בלק", במדבר, כה' - ו').

¹⁰⁶ דברים, לג' - ח'.

אם משה אמר ¹⁰⁷, 'שָׁמְעוּ נָא הַמְּרִים',

אהרון ומרים מה עשו?!".

ומקור דבריו הקדושים, הם בדברי רבותינו ז"ל במדרש ¹⁰⁸ :

" וַיִּוְסַף הַיֶּרֶד מִצְרִימָה ¹⁰⁹, זֶה שֶׁאָמַר הַכֶּתוּב ¹¹⁰, 'לְכוּ חֲזוּ מַפְעָלוֹת אֱלֹהִים, נֹרָא עֲלִילָה עַל בְּנֵי אָדָם'.

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קַרְחָה -

אִף הַנּוֹרְאוֹת שֶׁאֵתָּה מְבִיא עֲלֵינוּ, בְּעֲלִילָה אֶתְּ מְבִיאָן.

בֵּא וּרְאֵה -

כְּשֶׁבְּרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, מִיּוֹם הָרֵאשׁוֹן בְּרָא מְלֶאכֶת הַמְּוֹת.

מִנֵּינָן?

אָמַר רַבִּי בְּרַכְיָה -

מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר ¹¹¹, 'וְחִשְׁדָּ עַל פְּנֵי תְהוֹם', זֶה מְלֶאכֶת הַמְּוֹת, הַמְּחַשֵּׁד פְּנֵיהֶם שֶׁל בְּרִיּוֹת.

וְאָדָם נִבְרָא בְּשֵׁשׁי, וְעֲלִילָה נִתְּלָה בּוֹ, שֶׁהוּא הֵבִיא אֶת הַמֵּיתָה לְעוֹלָם,

שֶׁנֶּאֱמַר ¹¹², 'כִּי בְיוֹם אֶכְלֶדָּ מִמְּנוּ מוֹת תָּמוּת'.

מְשַׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמָה -

לְמִי שֶׁמְבַקֵּשׁ לְגַרֵּשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ, כְּשֶׁבִקֵּשׁ לִילְדָּ לְבֵיתוֹ כְּתֹב גֵּט, נִכְנָס לְבֵיתוֹ וְהִגִּט בְּיָדוֹ, מְבַקֵּשׁ עֲלִילָה לְתַנּוּ לָהּ.

¹⁰⁷ במדבר, כ' - י'.

¹⁰⁸ מדרש תנחומא, (פרשת "וישב", אות ד').

¹⁰⁹ בראשית, לט' - א'.

¹¹⁰ תהילים, סו' - ה'.

¹¹¹ בראשית, א' - ב'.

¹¹² בראשית, ב' - יז'.

אמר לה: מזגי לי את הכוס שאשתה.

מזגה לו.

כיון שנטל הכוס מידה, אמר לה: הרי זה גטך.

אמרה לו: מה פשעי?

אמר לה: צאי מביתי, שמזגת לי כוס פשור.

אמרה לו: כבר היית יודע שאני עתידה למזג לך כוס פשור, שפתבת הגט והבאתו בידיך.

אף כך, אמר אדם לפני הקדוש ברוך הוא, רבונו של עולם, על שלא בראת עולמך קדם שני אלפים שנה, היתה תורה אצלך אמון,

שכך כתיב ¹¹³, 'וְאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אֱמוּנָה, וְאֶהְיֶה שְׁעִשׂוּעִים יוֹם יוֹם, שְׁנֵי אֲלָפִים שָׁנָה,

וּכְתִיב בָּהּ ¹¹⁴, 'זאת התורה, אדם כי ימות באהל', אלוילי שהתקנת מות לבריות,

היית פותב בה כך?!

אלא, באת לתלות בי את העלילה.

הני ¹¹⁵, 'נורא עלילה על בני אדם'.

וכן אתה מוצא, שאמר לו הקדוש ברוך הוא למשה ¹¹⁶, 'אם יראה איש באנשים

האלה, הדור הרע הזה, את הארץ הטובה וגו',

'איש', זה משה,

דכתיב ¹¹⁷, 'והאיש משה ענו', האיש המסים באנשים,

וכן אתה אומר ¹¹⁸, 'והאיש בימי שאול, זקן בא באנשים'.

¹¹³ משלי ח, ל

¹¹⁴ במדבר, יט' - יד'.

¹¹⁵ תהילים, סו' - ה'.

¹¹⁶ דברים, א' - לה'.

¹¹⁷ במדבר, יב' - ג'.

וְכֵן הוּא אוֹמֵר ¹¹⁹, 'עֲתָה תִּרְאֶה, אֲשֶׁר אֶעֱשֶׂה לְפָרְעָה',
בְּמִלְחַמַּת פְּרַעַה אֲתָה רוֹאֶה, וְאִין אֲתָה רוֹאֶה בְּמִלְחַמַּת שְׁלֹשִׁים וְאַחַד מְלָכִים.
וְכִינּוּן שְׁאֵמַר לָהֶם ¹²⁰, 'שְׁמַעוּ נָא הַמְּרִים',
אֲמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא ¹²¹: 'לָכֵן לֹא תִבְיֹאוּ אֶת הַקֶּהֱל הַזֶּה',
הָיוּ ¹²², 'נוֹרָא עֲלֵיָהּ'.
וְכֵן הוּא אוֹמֵר בְּיוֹסֵף ¹²³, 'וַיִּרְאוּ אָחִיו, כִּי אֵתוּ אָהֵב אֲבִיהֶם',
עַל יְדֵי לְשׁוֹן שֶׁל אַרְגָּמָן - שְׁעֵשָׂה לוֹ כְּתַנַּת פְּסִים, נִכְתַּב עָלָיו אַרְבַּע אוֹנָאוֹת: 'פְּסִים'
¹²⁴, פ' - פּוֹטִיפֶר, ס' - סוֹחָרִים, י' - יִשְׁמַעְאֵלִים, מ' - מִדְּיָנִים,
בְּשָׁבִיל כְּתַנַּת פְּסִים, גָּרַם לְכָל הַשְּׁבָטִים לִירֹד לְמִצְרַיִם.
וְאֲמַר רַבִּי יוֹדֵן -
הָיָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְבַקֵּשׁ לְקַיֵּם גְּזֵרַת 'יָדַע תִּדְעוּ' ¹²⁵, וְהֵבִיא עֲלֵיָהּ לְכָל
דְּבָרִים אֵלוּ, כְּדֵי שְׁיֵאָהֵב יַעֲקֹב אֶת יוֹסֵף, וַיִּשְׁנָאוּהוּ אָחִיו, וַיִּמְכְּרוּ אוֹתוֹ
לְיִשְׁמַעְאֵלִים, וַיִּזְרְזוּהוּ לְמִצְרַיִם, וַיִּשְׁמַע יַעֲקֹב שִׁיּוֹסֵף חַי בְּמִצְרַיִם וַיִּרֹד עִם
הַשְּׁבָטִים, וַיִּשְׁתַּעֲבְדוּ שָׁם.
הָיוּ ¹²⁶, 'וַיּוֹסֵף הוֹרֵד מִצְרַיִמָּה', אֶל תִּקְרִי 'הוֹרֵד', אֶלֵא 'הוֹרֵד' אֶת אָבִיו וְהַשְּׁבָטִים
לְמִצְרַיִם.

¹¹⁸ שמואל א', יז' - יב'.

¹¹⁹ שמות, ו' - א'.

¹²⁰ במדבר, כ' - י'.

¹²¹ במדבר, כ' - יב'.

¹²² תהילים, סו' - ה'.

¹²³ בראשית, לז' - ד'.

¹²⁴ בראשית, לז' - ג'.

¹²⁵ בראשית, טו' - יג'.

¹²⁶ בראשית, לט' - א'.

אמר רבי תנחומא -

למה הדבר דומה?

לפרה שמבקשין לתן על בצוארה, והיא מונעת העול מן צוארה.

מה עשו?

נטלו את בנה מאחריה, ומשכו אותה לאותו מקום שמבקשין בו לחרוש, והנה העגל גועה,

שמעה הפרה בנה גועה, הלכה שלא בטובתה בשביל בנה.

כך הקדוש ברוך הוא, הנה מבקש לקיים גזרת 'ידע תדע'¹²⁷,

והביא עלילה לכל אלו הדברים, וירדו למצרים, ופרעו את השטר.

לכך נאמר¹²⁸, 'ויסוף הורד מצרימה',

הני¹²⁹, 'נורא עלילה וגוי'.

ויעויין עוד בדברי ה"זוהר הקדוש"¹³⁰:

"תא חזי -

משה, הוה שמשא, ובעא לאעלאה לארעא.

אמר ליה קודשא בריך הוא, משה, כד אתי נהורא דשמשא, אתכליל סיהרא בגוויה,

השתא, דאנת שמשא, היך יקומון פחדא שמשא וסיהרא?

לא נהיר סיהרא, אלא בשעתא דאתכניש שמשא¹³¹."

¹²⁷ בראשית, טו' - יג'.

¹²⁸ בראשית, לט' - א'.

¹²⁹ תהילים, סו' - ה'.

¹³⁰ חלק ג', דף קנו' ע"ב.

¹³¹ ותרגום דבריו הקדושים:

בא וראה -

והנה, כתב אדמו"ר הגה"ק רבינו חיים ליב הלוי שמואלביץ זיע"א ¹³², משמו של הגה"ק רבי איצליה בלאזר זיע"א ¹³³, כדלהלן.

דהנה, בפרשת "האזינו", נאמר ¹³⁴, "הַצּוֹר תָּמִים פָּעֵלוּ, כִּי כָל דְּרָכָיו מְשֻׁפָּט, אֵל אֲמוּנָה וְאֵין עֶגְל, צְדִיק וְיֶשֶׁר הוּא",
ובפסוק זה, יש לעיין:

וכי מה שבח הוא למשפטיו של הבורא יתברך שמו, שאין בהם עוול,
והלא, גם בשר ודם, מְצַנֶּה שלא לעשות עוולה בדין?
ובביאור העניין, כתב רבינו זיע"א:

שבמשפט בשר ודם, לא ימלט הדבר שיהיה עוולה בדין,

שכן, השופטים, אינם יכולים לדקדק עונש המתאים "בדיוק" למידותיו של הנענש,

אלא, כפי אומדן דעתם.

ומה שאין כן, במשפטיו של הבורא יתברך שמו, שהם נעשים בצורה מדוקדקת ביותר, אשר אין בהם עוולה כלל ועיקר.

עוד ביאר בזה, רבינו זיע"א:

דהנה, בתהילים ¹³⁵, נאמר, "מְשֻׁפָּטֵי ה' אָמֹת, צְדָקוֹ יַחְדָּו",

מִשָּׁה, הִיָּה הַשֶּׁמֶשׁ, וְרָצָה לְהִכְנֵס לְאָרֶץ.

אמר לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִשָּׁה, כְּשֶׁבָא אֹר הַשֶּׁמֶשׁ, נִכְלָלַת הַלְבָנָה בְּתוֹכוֹ,

כִּעֵת, שְׁאֵתָה שֶׁמֶשׁ, אֵין יְקוּמוּ כְּאֶחָד שֶׁמֶשׁ וּלְבָנָה?

הַלְבָנָה אֵינָה מְאִירָה, אֵלָא בְּשַׁעָה שֶׁמֶתְכַנְסֵת הַשֶּׁמֶשׁ.

¹³² בספרו "שיחות מוסר", מאמר צח', עמודים תיד' - תטו'.

¹³³ בספרו "כוכבי אור", מאמר ג'.

¹³⁴ דברים, לב' - ד'.

¹³⁵ יט' - י'.

והיינו -

טרם, שהבורא יתברך שמו מעניש את האדם,

הוא בודק את האנשים הסובבים לו, האם הם ראויים לקבל סֶבֶל מחמת הנענש,
או לאו,

ובאם הם לא ראויים לקבל את אותו הַסֶבֶל, אין הבורא יתברך שמו מענישו כלל
ועיקר.

והוא הוא, מה שנאמר במילת "יַחְדָּו",

שהבורא יתברך שמו, מצרף לדין אחד, את הנענש והסובבים אותו, אך ורק אם
הם ראויים לכך.

וְלִיסוּד זה, אפשר להביא ראיה, מן המעשה של רבי יהודה הנשיא, המובא במסכת
בבא מציעא 136 :

דהנה, נתבאר שם, שייסוריו של רבי יהודה הנשיא, "על ידי מעשה באו, ועל ידי
מעשה הלכו".

ומעשה שהיה, כך היה -

עָגַל שהיה מוֹבָל בדרכו לבית השחיטה, ברח מן הדרך,

והכניס את ראשו תחת גלימתו של רבי יהודה הנשיא, וגעה בבכייה.

ומשראה זאת רבי יהודה הנשיא, הוא אמר לְעָגַל, "לך, לכך נוצרת".

באותה השעה, אמרו בשמים - "הואיל ורבי יהודה הנשיא אינו מרחם על הָעָגַל,
יבואו עליו ייסורים".

והמעשה הלזה, צריך ביאור:

דהנה, רבי יהודה הנשיא צָדַק בדבריו, שְׁהָעָגַל נוצר בשביל להישחט,

ואם כן, מפני מה, הוא נענש על כך?

ולאור המתבאר, נראה לבאר בסייעתא דשמיא:

136 פה' ע"א.

שאותם הייסורים שבאו על רבי יהודה הנשיא, היו צריכים לבוא עליו כחלק מתיקונו בעולם,

ובכדי שהוא יקבל את הייסורים, דָקְדַק עמו הבורא יתברך שמו - כחוט השערה¹³⁷, והביאם לו על ידי אותו מעשה.

וראיה לדבר:

ממאמר רבותינו ז"ל בגמרא¹³⁸ - "ייסוריו של רבי, על ידי מעשה באו", ולא נאמר, "בגלל מעשה".

ועל פי זה, נראה לבאר כמין חומר, את עניין "לכו וראו מפעלות אלהים, נוֹרָא עֲלֵיָהָ עַל בְּנֵי אָדָם"¹³⁹:

שכן, כחלק מתיקון נשמתו של משה רע"ה, ולטובתם של עם ישראל, נגזר על משה רע"ה שלא יכנס לארץ ישראל,

אולם, מחמת שמשה רע"ה היה נקי ובר מכל חטא, הביא עליו הקדוש ברוך הוא את עניין "מי מריבה", כדבר דק מן הדק,

בכדי שעל ידי כך, תהיה עילה ועלילה, לכך שמשה רע"ה לא יכנס לארץ ישראל.

ט. בעניין מעלתם וקדושתם של בני אהרון - נדב ואביהוא, כתב הגה"ק בעל "באר משה" זיע"א¹⁴⁰:

"הבה נתבונן ונראה, מה היה חטאם של נדב ואביהוא, שיצא עליהם הקצף, בה בשעה שהעיד עליהם משה שהם ידועי מקום, כמו שמצינו¹⁴¹,

עד שאמר משה לאהרן: עכשיו אני רואה, שהם גדולים ממני וממך¹⁴².

¹³⁷ יעויין במסכת בבא קמא, נ' ע"א. במעשה דנחוניא חופר שיחין.

¹³⁸ הנ"ל.

¹³⁹ תהילים, סו' - ה'.

¹⁴⁰ פרשת "שמיני", (עמודים קס"א-קס"ה).

¹⁴¹ זבחים, קטו' ע"ב.

¹⁴² "תורת כהנים", (פרשת "שמיני").

וביותר תגדל התמיהה, על מה שאמרו ¹⁴³, על הכתוב ¹⁴⁴, 'גם ענוש לצדיק לא טוב, להכות נדיבים על ישרי -

אמר הקדוש ברוך הוא, אף על פי שענשתי את אהרן, ולקחתי שני בניו ממנו, לא טוב',

אלא, 'להכות נדיבים עלי ישרי'.

וכן מה שאמרו שם ¹⁴⁵, על הכתוב ¹⁴⁶, 'אף לזאת יחרד לפי, ויתר ממקומו' -

אמר הקדוש ברוך הוא, לא יהיו בניו של אהרן דומין למטהו, שנכנס יבש ויצא לח?

טיטוס הרשע, נכנס לבית קדשי הקדשים, וחרבו שלופה בידו,

גדר את הפרכת, ויצאת חרבו מלאה דם,

נכנס בשלום, ויצא בשלום.

ובניו של אהרן, נכנסו להקריב ויצאו שרופים!

והדברים מופלאים, שנראה כאילו שיש מקום חלילה להרהר אחר מידת הדין!?

יתר על כן, מיד לאחרי זה, מונים חז"ל כמה וכמה עבירות, שעליהם נתחייבו מיתה לשמים: שהורו הלכה בפני רבן, שהקריבו קרבן שלא נצטוו, על אש זרה - אש מבית כיריים הכניסו, על שלא נטלו עצה זה מזה, וכן שהיו שתויי יין ומחוסרי בגדים, שלא היו להם נשים וכו',

וממה נפשך, אם נתחייבו בגלל העבירות, למה אמר: 'גם ענוש לצדיק לא טוב'?

זאת ועוד, עצם הדבר הוא מוקשה, למה בכלל חיפשו חז"ל נימוק למיתתם, בו בזמן שהפסוק עצמו מפרש ואומר ¹⁴⁷: 'ויקריבו לפני ה' אש זרה, אשר לא צוה אתם',

¹⁴³ ויקרא רבה, פרשה כ', ו'.

¹⁴⁴ משלי, יז' - כו'.

¹⁴⁵ ויקרא רבה, פרשה כ', ה'.

¹⁴⁶ איוב, לז' - א'.

ונמצא, שהחטא ברור ומפורש!

ותגדל התמיהה שבעתים, שאם חטאו באיזו צורה שהיא, מה מקום היה לציוויו של משה, להלן ¹⁴⁸, 'וְאַחִיכֶם כָּל בַּיִת יִשְׂרָאֵל, יִבְכוּ אֶת הַשְּׂרֵפָה אֲשֶׁר שָׂרַף ה'.'

ובפרט, ביום כביר ונורא של הקמת המשכן, שבו היתה שמחה לפני הקדוש ברוך הוא - כאותו יום שבו נבראו שמים וארץ ¹⁴⁹, להפכו למספד, על שהקדוש ברוך הוא העניש אותם, אתמהא?

והאחרון הכביד, כי אם נתבונן בדברי הזוהר הקדוש ¹⁵⁰, נראה, שהזכירו כמה פרטים אודות מעשיהם של נדב ואביהוא -

ראשית, דלא הוה שעתא דקטורת, דהא קטורת לא סלקא אלא בזמנין ידיעין,

דכתיב ¹⁵¹, 'וְהִקְטִיר עָלָיו אֶהָרֹן קִטְרֹת סַמִּים, בְּבֹקֶר בְּבֹקֶר',

ואימתאי?

'בְּהִיטִיבוּ אֶת הַנִּרְתִּי וְגו',

לאשתכחא שמן וקטורת כחדא וכו',

ובזמנין אלין אתקריב, ולא בזמנא אחרא, בר בזמנא דמותנא שריא בעלמא וכו',

ובני אהרון, לא קריבו בשעתא דשמן וקטורת משתכחי כחדא.

ומוכח, שהמעשה מצד עצמו הוא כשר והגון, אלא שהיה בו מעין חסרון זמן,

וגם זה אינו כל כך חטא, שהרי רואים שיש גם לפעמים יוצא מן הכלל - כמו

בשעת המגיפה, שנצטווה אהרון לכפר בקטורת,

ואם כן, למעשה, אין הדבר כל כך נורא, ובפרט שעצם המעשה לא מהווה

חיסרון?

¹⁴⁷ ויקרא, י' - א'.

¹⁴⁸ ויקרא, י' - ו'.

¹⁴⁹ מגילה, י' ע"ב.

¹⁵⁰ חלק ג', דף לג' ע"ב.

¹⁵¹ שמות, ל' - ז'.

זאת ועוד, מה שאמרו ¹⁵², דדחקו שעתא בחיי דאבוהון,
 סוף סוף, הרי כל כוונתם היתה לשמים, 'להוסיף אהבה על אהבה' ¹⁵³,
 ומה בכך, אם אפילו הגדישו את הסאה, לדחוק את השעה?
 וכן מה שהוסיפו ¹⁵⁴, דלא אנסיבו וכו', או רווי חמרא הוו,
 גם בזה יש מקום ללמד זכות, שטעו, בחושבם שהקטרה חד פעמית - מותרת
 אפילו להם,
 אם כי לא נשאו נשים, ואף שהיו שתויי יין,
 כי כל האזהרות, מיועדות רק לכהן המשמש באופן קבוע, ולא בעבודה מיוחדת
 לאותו היום בלבד.
 ברם, הט אזנך ושמע -
 כי בעצם, עשו מעשה גדול במעשה הקטורת שהקטירו,
 אלא, שמעשיהם היה בבחינת 'הלכה ואין מורין כן',
 ולפיכך, אף שבפסוק נאמר ¹⁵⁵, 'אֲשֶׁר לֹא צָנָה אֲתָם', אין זה אלא כעין לְשַׁבֵּר את
 האוזן, בתור טעם שבגלוי,
 בעוד שהטעם העיקרי, הוא, כמו שאמר משה לאהרן, וביארוהו חז"ל ¹⁵⁶, על
 הכתוב ¹⁵⁷, 'וְנִזְעַדְתִּי שְׁמָהּ לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל, וְנִקְדַּשׁ בְּכַבְדִּי, אֵל תִּקְרִי בְּכַבְדִּי, אֵלָּא
 בְּמִכְבְּדִי',
 דבר זה, אמר הקדוש ברוך הוא למשה, ולא ידעו, עד שמתו בני אהרן,

¹⁵² "זוהר הקדוש", (חלק ג', דף לג' ע"ב).

¹⁵³ "תורת כהנים", (פרשת "שמיני").

¹⁵⁴ "זוהר הקדוש", (חלק ג', דף לג' ע"ב).

¹⁵⁵ ויקרא, י' - א'.

¹⁵⁶ זבחים, קטו' ע"ב.

¹⁵⁷ שמות, כט' - מג'.

כיוון שמתו בני אהרן, אמר לו: אהרן אחי, לא מתו בניך, אלא להקדיש שמו של הקדוש ברוך הוא,

כיוון שידע אהרן שבניו ידועי מקום הם, שתק, וקיבל שכר, כי כוונתם ברורה וטהורה לשמים.

כמו שמצינו¹⁵⁸, על הכתוב¹⁵⁹, 'וַיִּקְחוּ בְנֵי אֶהֱרֹן, אֶף הֵם בְּשִׂמְחָתָם, כִּיּוֹן שְׂרָאוּ אֵשׁ חֲדָשָׁה, עִמְדוּ לְהוֹסִיף אֶהֱבָה עַל אֶהֱבָה.

הרי לפנינו, שכיוונו בזה לאהבת השם יתברך.

וביאור הדבר הוא, כמו שמצינו בזוהר הקדוש¹⁶⁰, כל מאן דרחים ולא קשיר עמיה קנאה, לאו רחילותיה רחילותא, כיון דקני - הא רחילותא אשתלים, ומוכח, ששלימות האהבה, היא דייקא בקנאות,

כלומר, הוספה של 'הלכה ואין מורין כן'.

וזהו שלאמיתו של דבר עשו, בבחינת קנאין,

כשם שאמרו¹⁶¹, 'קנאין פוגעין בו', ופירש רש"י, 'בני אדם כשרים, המתקנאין קנאתו של מקום',

ואף שבעצם היא הלכה שאין מורין כן, והבא לימלך אין מורין לו¹⁶², כי הלכה שהורוהו לעשות כן אינה בגדר קנאות,

בכל זאת, העושה זאת, הוא בגדר בן אדם כשר.

וכך גם במעשה הקטרתם, היתה כוונתם לטובת הדור,

ואדרבה, בזה גופא שעשו מעשה, למרות שלא נצטוו, ניכרת גודל אהבתם להשם יתברך,

¹⁵⁸ "תורת כהנים", (פרשת "שמיני").

¹⁵⁹ ויקרא, י' - א'.

¹⁶⁰ חלק א', דף רמה' ע"א.

¹⁶¹ סנהדרין, פא' ע"ב.

¹⁶² סנהדרין, פב' ע"א.

וזהו 'להוסיף אהבה על אהבה',

ולכן, אירע הדבר באותו יום נשגב, שנטל עשר עטרות¹⁶³,

להודיע לכל, שבהם דייקא נתקדש הבית.

וכעת נבין את כל התמיהות, על פי מה שידוע לנו, ונתבאר בדברינו כמה פעמים, שיש עניין של 'נוֹרָא עֲלֵיָהּ' -

כמו שמצינו¹⁶⁴, על הכתוב¹⁶⁵, 'נוֹרָא עֲלֵיָהּ עַל בְּנֵי אָדָם', אף הנוראות שאתה מביא עלינו, בעלילה אתה מביאן' וכו' ...

ונלמד מזה לעניינינו, אודות מעשיהם של נדב ואביהוא,

שבאמת נתרצה בזה השם יתברך, אלא, באשר משפטו שם פעלו,

כלומר, הם היו צריכים להקטיר דייקא, בבחינה זו של 'אֲשֶׁר לֹא צָוָה'¹⁶⁶,

ומה שאירע להם, הוא בבחינת 'נוֹרָא עֲלֵיָהּ', שרצונו יתברך היה - שבהם יתקדש המשכן,

ומיתתם היתה, על דרך שכתב ה-'אלשיך', בפסוק שלפנינו¹⁶⁷, 'כי על ידי סילוק הצדיקים, מתמלאה השכינה שפע קדושה עליונה מלמעלה, שנעשה יחוד, כידוע ליודעי חן',

ולהלך, 'מה שנודע לנו מספר הזוהר, כי מיתת הצדיק היה שמחה גדולה לפניו יתברך, למעלה,

כי נעשה זיווג עליון,

ועל כן, אל סילוק הצדיק קראו ז"ל הילולא,

וידוע, כי השפע מתרבה בעולם על ידי הצדיק ההוא, מהזיווג ההוא' ...

¹⁶³ שבת, פז' ע"ב.

¹⁶⁴ מדרש תנחומא, (פרשת "וישב", אות ד').

¹⁶⁵ תהילים, סו' - ה'.

¹⁶⁶ ויקרא, י' - א'.

¹⁶⁷ ויקרא, י' - א'.

ואל תתמה, על מה שנתנו חז"ל טעמים שונים של חטא, אף שלמעשה מתו בגלל רצונו ברוך הוא, שבהם יתקדש שמו יתברך,

כי זהו בבחינת ¹⁶⁸, 'וּסְבִיבּוֹ נִשְׁעָרָה מְאֹד', וכמו שמצינו ¹⁶⁹, מלמד, שהקדוש ברוך הוא מדקדק עם סביביו, אפילו כחוט השערה,

והיינו, שצריכים לתלות באיזה חטא, ואף שעומק הדבר הוא בעניין אחר לגמרי ¹⁷⁰.

וזוהי כוונתם, שדרשו הפסוק ¹⁷¹, 'גַּם עָנוּשׁ לְצַדִּיק לֹא טוֹב', על מיתתם של נדב ואביהוא,

והנה, בפשטות, הפירוש הוא, שלא טוב לצדיק שיעניש אחרים,

אומנם, בתרגום שם תרגם, 'למחי לצדיקיא', היינו, שלא טוב להכות ולהעניש את הצדיק,

ולפיכך, אמרו, שגם כאן, אם היה הדבר בגדר עונש, הרי 'גַּם עָנוּשׁ לְצַדִּיק לֹא טוֹב', אלא, שהיתה בזה כוונה אחרת, והוא כמו שסיים הכתוב, 'לְהַפּוֹת נְדִיבִים עַל יִשְׂרָאֵל',

כלומר, נדיבים ממש, בבחינת קנאים, שנדבו נפשם למענו יתברך, והוסיפו אהבה על אהבה,

וזהו 'עַל יִשְׂרָאֵל', כלומר, לפני משורת הדין ... לפי שמעשיהם הוא נעלה מאוד ... ותראה, שהכתוב בעצמו רמז על כך ברמז נפלא, כי 'יושר', הוא ראשי תיבות: יתגדל ויתקדש שמייה רבה ¹⁷²,

היינו, שהכאת הנדיבים, היתה למטרה אחת, קידוש שמו יתברך,

¹⁶⁸ תהילים, נ' - ג'.

¹⁶⁹ בבא קמא, נ' ע"א.

¹⁷⁰ ויעוין עוד בזה, במה שנתבאר לעיל באות ח'.

¹⁷¹ משלי, יז' - כו'.

¹⁷² ויעוין עוד בזה, במה שנתבאר לעיל באות ו'.

ולא בגלל סיבת איזה שהוא חטא ... שעל ידם יהיה קידוש השם ...

צא ולמד -

שמעשיהם זה, היה בגדר של 'הלכה ואין מורין כן',
ממה שמצינו בזה הקדוש¹⁷³, שנשמתם של נדב ואביהוא, נתעברה בפנחס בן
אלעזר, בעת שקינא בשטים על מעשה זמרי,
והיינו, שבעשותו אף הוא מעשה כעין זה, זכה לעיבור נשמתם,
כמו שמצינו שם: ועל דא כתיב ביה בפנחס, 'בן' 'בן' - תרי זימנא, 'בן' אלעזר 'בן'
אהרן הכהן,
כלומר, תחילה היה בנו של אלעזר, ואחר כך נתעלה להיות כבנו של אהרן הכהן,
וכל זה, כשנתעברה בו נשמתם של בני אהרן".

ל. זאת תורת העול"ה:

א. כבר נתבאר לעיל¹⁷⁴, שחנוך נתגלגל ביוסף,

ועוד, שסוד גדלותו וגדלותו, היא מחמת מידת הענווה שהיתה בו¹⁷⁵.

והנה, יוסף הצדיק ע"ה, שהיה גדול במידת הענווה,

וכמאמרו¹⁷⁶, "בְּלִעְדֵי אֱלֹהִים יַעֲנֶה אֶת שְׁלוֹם פְּרַעַה",

זכה לתקן חטאו של אדם הראשון.

ומחמת, שהאות י', היא אשר מרמזת על גודל מידת הענווה, והיא אשר היתה
מעלתו של חנוך¹⁷⁷,

לפיכך, אות זו, היא אשר מופיעה בשמו של יוסף הצדיק ע"ה, כאות ראשונה.

¹⁷³ חלק ג', דף ריז' ע"א.

¹⁷⁴ באות ד'.

¹⁷⁵ וכמו שנתבאר לעיל באות ג'.

¹⁷⁶ בראשית, מא' - טז'.

¹⁷⁷ וכמו שנתבאר לעיל באות ג'.

והנה, על מאמר הכתוב ¹⁷⁸, "וַיְהִי אֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָיוּ טְמֵאִים לְנֶפֶשׁ אָדָם, וְלֹא יָכְלוּ לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח בַּיּוֹם הַהוּא, וַיִּקְרְבוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וְלִפְנֵי אֶהְרֹן, בַּיּוֹם הַהוּא", ביאר רבי יוסי הגלילי ¹⁷⁹:

שהיו אלו נושאי ארונו של יוסף,

וב"בעל הטורים", מצא לזה נוטריקון ורמז:

שכן, המילים, "אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם", עולים בגימטריא 1528, וכמו כן, המילים, "אילו שהיו נשאין ארונו של יוסף", עולים בגימטריא כך.

ובספרו הקדוש "דבש לפי" ¹⁸⁰, כתב גאון עוזינו - הרב חיד"א זיע"א:

"ומה גם, לפי מה שכתבו גורי האר"י זצ"ל, דיוסף הצדיק היה נפש אדם הראשון,

וכמו שכתוב בנושאי ארונו של יוסף, 'לְנֶפֶשׁ אָדָם' ¹⁸¹ ... דאבוהון זכולהו אדם".

ב. והנה, כתב רבינו האר"י ב-"שער הפסוקים" ¹⁸², שנפשו של אדם הראשון באה בנדב ואביהוא,

והדבר רמוז, בפסוק ¹⁸³, "וַיְהִי אֲנָשִׁים, אֲשֶׁר הָיוּ טְמֵאִים לְנֶפֶשׁ אָדָם",

ואנשים אלו, היו מישאל ואלצפן, שהתעסקו בקבורת נדב ואביהוא ¹⁸⁴,

¹⁷⁸ במדבר, ט' - ו'.

¹⁷⁹ סוכה, כה' ע"א.

¹⁸⁰ מערכת ע'.

¹⁸¹ במדבר, ט' - ו'.

¹⁸² בראשית, סימן ג'.

וארא, סימן ו'.

שופטים, סימן יד'.

¹⁸³ במדבר, ט' - ו'.

¹⁸⁴ סוכה, כה' ע"ב.

וזהו שאמר הפסוק, שנטמאו "לִנְפֹשׁ אָדָם", דהיינו לנפש אדם הראשון, כיוון שבנדב ואביהוא היתה נפש אדם הראשון.

וכן כתב, מו"ז הגה"ק רבינו יעיש קריספין זיע"א¹⁸⁵ :

"אמרו ז"ל, שנתעברה בהם נפש אדם הראשון, והם תרי פלגי דגופא,

וכמו שכתב המשורר: 'תרי פלגי כאחד הוא'.

וזה רמז: 'נדב', ראשי תיבות - נפש דאדם בו. 'אביהוא', רמז בשמו, כמדבר בעד עצמו, אבי הוא, דאדם הראשון אב לכל הברואים".

ג. והנה, נדב ואביהוא, ופינחס, מסרו עצמן על קדושת ה', וכעניין "הלכה ואין מורין כן"¹⁸⁶,

ועל כן, זכותם עומדת להם לישראל, לגאולה ולכפרה,

ובפרט, שפינחס הוא אליהו¹⁸⁷.

ד. פינחס, זכה לתוספת האות יי בשמו, בעת קנאו קנאת ה'¹⁸⁸,

להורות, שכל קנאותו, באה על ידי מידת הענווה שהיתה בו¹⁸⁹.

ה. בהצטרף אליהם בחינת מט"ט, המעלה התפילות ומדבקם אל שורשם, אזי זכותם גדולה ונעלית לאין ערוך:

שכן, המילים "נדב ואביהוא בפינחס", עם האותיות והכולל, עולים כמניין מילת "מטטרו"י"¹⁹⁰.

¹⁸⁵ בספרו הקדוש "בך יברך ישראל", (מערכת נ', אות כז').

¹⁸⁶ וכמו שנתבאר לעיל באות ט'.

¹⁸⁷ "ילקוט שמעוני", (פרשת "פינחס", רמז תשעא').

¹⁸⁸ וכמו שנתבאר לעיל באות ז'.

¹⁸⁹ וכמו שנתבאר לעיל באות ג'.

¹⁹⁰ היינו:

המילים "נדב ואביהוא בפינחס", עולים בגימטריא למניין 297,

ומניין אותיותיהם, עולה למניין 16,

ובפרט, שמניינם - 314, עולה כמניין שם שד"י, שאמר לעולמו - ולצרות עמו
ישראל די¹⁹¹.

ו. בתחילת דברינו¹⁹², כתבנו:

בעניין כוונת אמירת "רַחֲמָנָא אֲדַפְרָ לָן", כתב הגה"צ המקובל רבינו בן ציון מוצפי
שליט"א¹⁹³ -

"שליח ציבור מתחיל באמירת 'רחמנא', ויכוון בו: כי 'רח' גימטריא 'פינחס', מ'
הוא מלאך מטטרו"ן - המעלה התפילות, 'נא' הם נדב ואביהוא,
וזכות כולם, תעמוד לנו להיכתב בספר חיים טובים".

ומקור דבריו, הוא: מספר "חמדת ימים"¹⁹⁴, ומספר "מועד לכל חיי"¹⁹⁵ - להגה"ק
רבינו חיים פלאגי זיע"א, ומספר סידור 'בית אלי'¹⁹⁶ - להגה"ק רבינו אברהם
חמווי זיע"א, ומספר סידור 'בית הכפורתי'¹⁹⁷.

ויש להבין, היאך קשורים ג' קדושי עולם אלו, לבקשת "רַחֲמָנָא אֲדַפְרָ לָן"?

ומעתה, יתבאר העניין כמין חומר:

שכן, הן פינחס, והן מלאך מט"ט, והן נדב ואביהוא, מסרו עצמם על קדושת
הבורא ית"ש,

יחד עם הכולל, עולה הכל למניין 314.

וכמו כן, מילת "מטטרו"ן, עולה בגימטריא למניין 314.

¹⁹¹ עיין רש"י הקדוש, (בראשית, מג' - יד').

¹⁹² לעיל באות א'.

¹⁹³ בספרו הקדוש "קדוש בציון", (פרק ג', אות נא').

¹⁹⁴ חלק ד', דף יא', עמודה ג'.

¹⁹⁵ פרק יא', אות לג'.

¹⁹⁶ דף נו' ע"ב.

¹⁹⁷ עמוד קלא'.

פינחס ונדב ואביהוא, כמו שנתבאר לעיל¹⁹⁸, בעניין "הלכה ואין מורין כן",
ובעניין מעלת "קנאין", ובעניין "יתגדל ויתקדש שמייה רבה".

ומלאך מט"ט, כמו שנתבאר לעיל¹⁹⁹, בהיותו מקשר העולמות, באמירת "ברוך
שם כבוד מלכותו לעולם ועד", ובעניין ענוותנותו, ובעניין שמעלה את תפילותיהם
של עם ישראל.

ומה גם, שעניין "יהא שמייה רבה" הוא תרגום לעניין "ברוך שם כבוד מלכותו
לעולם ועד"²⁰⁰.

ועל כן, בעת תפילתינו תפילה זו, מזכירים אנו את ג' קדושים עולם אלו, לעורר
בעדינו את זכותם כי רבה.

ז. ומעתה, הרווחנו כוונה נוספת, באמירת "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם
ועד", ובאמיה "יהא שמייה רבה"²⁰¹:

והיא, כוונת והזכרת זכותם ומעלתם, של: פינחס, מלאך מט"ט, ונדב ואביהוא,
הקשורים בשורשם ומעלתם.

אשר על כן, כאשר נתחזק בכל עת באמירתם, וזכותם הגדולה תעורר בעבורינו
רחמי שמים מרובים, נזכה ויתקיים בנו²⁰²: "כל העונה אמן יהא שמייה רבא,
בכל כוחו, קורעין לו גזר דינו".

יתן ה' יתברך, ונזכה לזה. אמן.

¹⁹⁸ באותיות ח'ט'.

¹⁹⁹ באותיות ב'-ג'-ד'-ה'.

²⁰⁰ וכמו שנתבאר לעיל באות ו'.

²⁰¹ וכמו שנתבאר לעיל באות ו'.

²⁰² שבת, קיט' ע"ב.

לרפוא"ש

הרב רפאל פנחס בן מרים רמו

רפאל מנחם בן רות רדואה

הרב יוסף בן רחל

חיים נתן צבי בן שרה

מרדכי בן רינה

מאיר בן נעמי

אליהו לוזון בן גד

~~~~~

שושנה סולטנה בת מרים

שרה בת סוליקא

דינה בת סוליקא

אסתר בת תמר

שרית בת גילה

פאני פרחה בת רחל

"וְצַדִּיקֵיךָ כָּלֵם בְּבֵיתֵי וּבְזוֹמְתֵי יָדְךָ וְשָׁלֵם"

- הגה"ק רבי רפאל משה אלבאז בן רבי שמואל זיע"א
- הגה"צ רבי דוד מסעוד עובדיה בן אסתר זיע"א
- הגה"צ רבי חיים וואלקין בן צביה זיע"א
- הגה"צ רבי משה איבגי בן אסתר זיע"א
- רבי אברהם איבגי בר רחמה זצ"ל
- רבי שלום איבגי בר רחמה זצ"ל
- צורי (צורישדי) גניש ז"ל בן יולנדה תחי'
- אפרים (אפי) ביתן בן קונפיטה ז"ל
- משה חיון בר קוקה ז"ל
- דב לוסטרניק בר אביבה ז"ל
- ~~~
- הצדקת מזל טוב אלבאז (לבית סודרי) בת רבקה ע"ה
- הצדקת מרים רמו עובדיה בת אסתר ע"ה
- הצדקת ברוריה מויאל בת חוה ע"ה
- זוהרה פרץ (לבית כהן) בת רחל ע"ה
- מזל טוב סיגלר (לבית עובדיה) בת זוהרה ע"ה
- רחל עמוס (לבית מלכה) בת אסתרלייה ע"ה
- רבקה סימוני ע"ה (לבית איבגי) בת הרבנית שרה שתחי'
- אליס חוה עישה לוי (לבית סיבוגי) בת גרסיה ע"ה
- אריקה ביננבאוס ע"ה (לבית פינקסוביץ) בת יוסף וברטה שיחי'
- חנה אילוז בת פרחא ע"ה
- איילה בת נעמי ע"ה

לעילוי נשמתם הטהורה

של הקדושים אשר נרצחו על קידוש ה'

בחג "שמחת-תורה" תשפ"ד